

ŽILINSKÁ UNIVERZITA V ŽILINE

UNIVERZITA TRETIEHO VEKU

**O VÝZNAMNOM TVORCOVI
SLOVENSKEJ ZNÁMKOVEJ GRAFIKY
A RYTCOVI
MARTIN ČINOVSKÝ**

Vypracoval : Jozef Duraj

Vzdelávací program – **ZBERATEĽSTVO**

Rok – 2023 – 2024

Semester 3

Ročník U3V

MARTIN ČINOVSKÝ sa narodil v roku 1953 v Levoči.

V rokoch 1971 -1977 študoval na vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, knižnú tvorbu u profesora Albína Brunovského. Piaty ročník štúdia absolvoval na Ecole Nationale Supérieure des Art Decoratifs v Paríži.

V roku 1979 -1984 si rozšíril výtvarnú grafickú špecializáciu umeleckou ašpirantúrou v odbore rytectva poštových známok pod odborným vedením Jozefa Herčíka, predstaviteľa českej ryteckej školy. V roku 1982 absolvoval odbornú stáž v štátnej tlačiarňi poštových známok a cenín v Périgueux vo Francúzku.

Ako prvý slovenský rytec poštových známok sa podieľa na tvorbe poštových cenín od roku 1986, keď rytecký realizoval svoju prvú poštovú známku.

Od roku 1993 keď vytvoril prvú známku Slovenskej republiky, sa vo svojej tvorbe zameriava hlavne na poštové známky a ceninovú grafiku.

Od roku 1980 pôsobí, ako pedagóg na vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde od roku 1996 vedie oddelenie tvorby cenín a rytectva. Žije a tvorí v Bratislave.

V druhej polovici 80 rokov slovenský grafik Martin Činovský významne vstúpil do známkovej tvorby.

Martin Činovský, školený výtvarník a grafik, sa predstavil ako rytec, ako prvý slovenský tvorca oceľorytiny, čím prvýkrát v histórii známkovej tvorby na Slovensku dotvoril jej obraz do plno plastickej podoby. Od tohto času je aj na národnom základe vytvorený predpoklad na vytváranie známkových grafik založený na dôslednej spolupráci oboch tvorivých autorských prístupov – tak ideovo – koncepčného, ako aj rytecko – realizačného.

Na týchto základoch vznikli Činovského známkové grafiky najskôr v rámci česko – slovenskej produkcie a v súčasnosti vyústili do slovenskej známkovej tvorby.

Obdivuhodné nadšenie s akým začal pracovať Martin Činovský, prvý zo Slovenských rytcov pri vzniku Slovenskej republiky v známkovej tvorbe, ako neúnavne sa pustil do presadzovania oceľorytiny a do oboznamovania, zdokonaľovania i zaúčania do jej tajov, strhlo väčšinu kolegov výtvarníkov. Viacerých zasiahlo toto jeho zatienenie pre známkovú tvorbu. Sám Činovský v tomto období vytvoril viacero známkových grafík v podobe ideových návrhov a ešte väčší počet ryteckých prepisov známkovej a poštovej grafiky.

Tak v súčasnosti, približne po 12 rokov od vzniku jeho prvej oceľoryteckej realizácie známky, možno uviesť dlhý zoznam známkových grafík, na ktorých sa tvorivo podieľal či už ako tvorca ideového návrhu rytiny, alebo grafickej úpravy.

Treba však konštatovať, že nie rozsiahly štatistický výpočet, ale najmä výtvarná úroveň jeho prác robí z neho osobnosť slovenskej známkovej tvorby.

Z množstva slovenských známok vytvorených Martinom Činovským, spomenieme aspoň niektoré významné emisie a pozoruhodné riešenia a tie, ktoré boli ocenené na rôznych fórach. Nezabudnuteľná aj vydavateľský veľmi významná je emisia Štátny znak SR, vydaná v deň vzniku Slovenskej republiky. Už táto skutočnosť sama o sebe ju zaraďuje k pozoruhodným emisiám aj vo svetovom meradle. Z ďalších známok vydaných v roku 1993 spomeňme návrhy rytiny známok Prezident, Zvolen alebo ryteckú transkripciu portrétov Alexander Dubček, J.L. Bella, Ján Kollár, alebo rytinu známky Bradlo – Mohyla M.R. Štefánika, víťaznú emisiu ankety Najkratšia slovenská poštová známka roka.

V nasledujúcich rokoch vytvoril známky A. de Saint – Exupéry, sériu Krásky našej vlasti – Spišský hrad, Banská Štiavnica, Vlkolíneec , Prvá konská železnica, Lietadlo Andreja Kvasza, Zámok Budatín, Hrad Krásna Hôrka, ale aj emisiu Jaskyne.

Z ryteckých prác spomenieme známky Zubor hôrny, Skalnaté pleso, Izabela Textorisová a iné.

Martin Činovský je viacnásobným nositeľom ceny ministra dopravy, pôšt a telekomunikácia SR a ocenení v ankete Najkrajšia slovenská poštová známka roku. Pre slovenskú známkovú tvorbu získal spolu s Jozefom Balážom zatiaľ najhodnotnejšie ocenenie, keď sa s emisiou Ľudovíta Štúra

umiestnili v medzinárodnej konkurencii najkrajších známk sveta v súťaži Grand prix WIPA Viedeň na 3. mieste.

Známka Ľudovít Štúr je výtvarne pôsobivá aj vďaka súlade názorov autora Jozefa Baláža a rytca Martina Činovského, ktorý sa pri ryteckej transkripcii nielen plne stotožnil s predlohou , ale aj adekvátne zvýraznil nosné prvky výrazu.

Známkový oceľoryt v podaní Martina Činovského, vrátane známk , pre ktoré vytvoril grafickú úpravu a pri ktorých použil prevzatý ilustračný motív iného autora, charakterizuje vysoká miera kultivovanosti. V tomto zmysle vyzretý grafický prednes.

Martina Činovského predstavuje podstatný vzhlad do slovenskej známkovej tvorby a podobne , ako v tvorbe známkovej rytiny predstavuje základ, z ktorého vychádzajú

Impulzy pre rozvoj tejto špecifickej disciplíny. Martin Činovský je vo funkcii predsedu realizačnej komisie známkovej tvorby a v súčasnosti završene pedagogickým pôsobením na VŠVU pri výchove mladých adeptov ceninovej grafiky a rytiny.

Martin Činovský pripravuje mladých výtvarníkov na zvládnutie náročnej techniky oceľorytiny a sám bol v tejto milovníkom umenia mimoriadne uznávanej ryteckej disciplíny inšpiráciou pre ďalších vynikajúcich rytcov. Svojou iniciatívou prispel k vzniku slovenskej známkovej školy a položil základy slovenskej známkovej tvorby.

Súčasnosti pôsobí v námetovej komisii známkovej tvorby a v realizačnej komisii známkovej tvorby, ktoré sú

klúčovými porodnými orgánmi dopravy a generálneho riaditeľa Slovenskej pošty pri tvorbe známok.

Jeho známky boli ocenené na domácich i medzinárodných fórach.

Svoje skúsenosti v ryteckej práci odovzdával aj ďalším slovenským rytcom Františkovi Horniakovi a Rudolfovi Cigánikovi. Tak dopomohol k vzniku trojice autorov , ktoré je možné považovať za základné piliere slovenskej známkovej ocelorytiny dodnes. Jeho nasadenie pri formovaní mladšej generácie slovenských rytcov je v jeho pedagogickej práci najvýznamnejším a vzácnym počinom. Je autorom viac, ako 160 jedinečných poštových cenín – známok, poštových lístkov, obálok prvého dňa a ďalších.

Za svoju grafickú tvorbu získal viacero cenných uznání a vyznamenaní. Podieľal sa aj na založení špecializovanej tlačiarne zameranej na ocelotlač z plochých platní.

V roku 2014 si prezval Martin Činovský z rúk prezidenta Ivana Gašparoviča štátne vyznamenania Pribinov Kríž 1. triedy za mimoriadne zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenska v oblasti výtvarného umenia a v roku 2018 získal so známkou

k 500 -stému výročiu reformácie, 2. cenu v súťaži o najkrajšiu rytú poštovú známku EÚ na Grand Prix de L Art Philatélique Belge et Européen v Bruseli.

Záver :

Slovensko je veľmi seriózný a uznávaný vydavateľ a určite patrí v oblasti kvality do prvej desiatky na svete.

Naše známky získavajú svetové ocenenia a robia reklamu krajine. Ved' keď je vytlačených milión kusov nejakej známky, takmer s istotou ju vidia aspoň dva milióny ľudí – odosielateľ a príjemateľ. Povedal by som, že ide o veľmi slušne navštevovanú svetovú galériu.

